

Skolens historie i Hejnsvig Sogn

Donslund skoles historie

I serien "Skolens historie i Hejnsvig Sogn" er turen nu kommet til Donslund Skole. Vi har fået tidligere lærerpar ved Donslund Skole, Edna og Hans Vinther Sørensen til at opsummere historien om "deres skole". Edna og Hans Vinther Sørensen kom til Donslund Skole pr. 1. august 1959, efter at skolen i længere tid ikke havde haft noget lærerpar. Hans Vinther Sørensen stammer selv fra Hejnsvig sogn, fødegården er "Lille Egebjerg" i Vesterhede. Inden ansættelsen i Donslund var Edna Sørensen en tid lærerinde ved Gilbjerg Skole. Vi siger tak for bidraget til skoleserien!

*På redaktionens vegne
Frands Pedersen*

Donslund Skoles historie - kort fortalt

Som nævnt i artiklen i sidste kirkeblad om skolens placering i Hejnsvig ved kirken i 1774, affødte denne placering voldsomme protester bl.a. fra Donslund. Nu fik børnene en mils vej til skole. Hvornår en skoleundervisning blev påbegyndt i Donslund, ved man ikke med bestemthed, men der holdtes først skole rundt omkring på gårdene og i Donslund Mølle. Den første skole blev bygget i 1830'erne. Det var en meget beskeden skolebygning beliggende på Lundgårdvej - et lille stråttækt hus bestående af 4 fag, hvoraf de 3 udgjorde skolestue. Det fjerde fag var delt i 2 rum, henholdsvis tørvehus og forstue. Også inventaret var meget beskedent. I det ene hjørne stod et lille, sort bord og en stol. Det var lærerens plads. I det andet hjørne var der en lille bogreol med 2 hylder. På den øverste hylde lå læsebøger - på den nederste var der skrivebøger og blækhus. Tværs over gulvet stod der 4 lange bænke med borde. Der var ingen

Den ældste skole i Donslund var beliggende på Lundgårdvej.

pynt på væggene, der var hvidkalkede, men sjældent hvide, da gulvet var af ler og varmekilden en kakkelovn.

I årene indtil 1892 var Donslund skole biskole til Hejnsvig. Degnen gik en dag ugentligt om sommeren derud for at undervise. Om vinteren besørgedes undervisningen hveranden dag af skiftende vinterlærere, der i en del år underviste i Nebel. Disse vinterlærere var ikke læreruddannede. Ofte var der tale om unge mænd, der havde været på højskole og senere ville på seminarium. Undertiden var det velbegavede og skoleinteresserede landmænd, men der var også eksempler på, at det var drenge, der lige var blevet konfirmerede. I kirkebogen kan man således læse, at sognepræsten den 27. januar 1806 udtrykker beklagelse over, at en dreng holder skole i Donslund.

I 1892 blev skolen i Donslund selvstændig. Den gamle skole udvidedes med nogle fag til en lille lærerlejlighed. Lejlighedens beskedne størrelse var måske en medvirkende årsag til, at lærerne kun blev der kort tid. Først da lærer J. C. Nedergaard ansattes i 1909, skete der noget. Han klagede gang på gang over de dårlige boligforhold og henviste til, at man havde fået nye skoler mange andre steder i Hejnsvig - Vorbasse Sogn: i Gilbjerg og Fitting i 1891, i 1901 i Vesterhede, i Hejnsvig i 1907 og i 1909 i Vorbasse. Det endte da også med, at sognerådet vedtog at bygge en ny skole, men forinden var der opstået uenighed om, hvor skolen skulle ligge, idet beboerne i Risbøl ville have den til at ligge ved møllen. Men grundige opmålinger

Skolen fra 1910 rummede klasseværelse og første-lærerbolig.

viste, at centrum i skoledistriktet lå meget længere mod nord, og resultatet blev da også, at skolen blev bygget på den gamle skoles jord ved Holsted - Grindsted landevej.

Skolen stod færdig i 1910 og indeholdt et stort klasseværelse og en god lejlighed. Det var en anelig bygning med hvidkalkede mure og røde teglsten - i øvrigt et meget solidt byggeri. I klasseværelset var der nu trægulve. Og der var højt til loftet og store vinduer. Dog var de nederste vinduer afblændede, for at børnene ikke skulle distraheres af den verden, der lå uden for skolen. Katederet var flyttet op på en forhøjning i den ene ende af lokalet. Var der noget symbolsk i denne nyskabelse, eller var det blot en praktisk foranstaltning? Praktisk var det i hvert fald for både lærer og elever. Eleverne sad nu ved to-mandsborde med fast bæk. På væggene var der billeder af kongen og dronningen og forskellige historiske billeder. Desværre er denne skolebygning brændt.

Lærer Nedergaard virkede kun kort tid ved skolen, idet han rejste til Engesvang i 1913. Den 1. oktober samme år ansattes lærer J. P. Christensen som enelærer ved skolen, hvor han fik sin arbejdsplads gennem de næste 32 år. Dette lange virke har dog sat sig spor, så mange den dag i dag mindes lærer Christensens arbejde for skolen og egnen med stor taknemmelighed.

Ved sin ansættelse var lærer Christensen 30 år gammel, og han havde da haft forskellige lærerstillinger siden sin lærereksamen i 1908. Lærer Christensen engagerede sig meget i lokalsamfundet, både socialt og kirkeligt med sit grundtvigske livssyn. Til sine fødselsdage fik lærer Christensen dækket op i skolestuen, og så blev skoledistriktets beboere inviteret til en festlig sammenkomst med foredrag eller oplæsning. Det var dengang en

selvfølge, at skolelæreren var med, når der var konfirmation, bryllup, runde fødselsdage, o.s.v.

Lærer Christensen var en dygtig fortæller, både i historie og bibelhistorie. Andre gode timer var sangtimerne, eller de timer, hvor læreren tog børnene med uden for skolestuen for at botanisere. For drengene var det noget særligt, når de fik lov at arbejde ved den store høvlebænk, som var opstillet ved siden af skolestuen. Med til billedet af lærer Christensen hører også, at han meget sjældent brugte korporlig afstraffelse. Alligevel var der ingen disciplinære problemer. I 1945 søgte lærer Christensen sin afsked på grund af dårligt helbred.

I 1937 kom der en ny skolelov, der betød fornyet skolebyggeri overalt i landet. Også Donslund fik en ny skole, der stod færdig i 1942. De nye bygninger indeholdt et klasseværelse, en sløjdsal, et skolekøkken, en gymnastiksal og en lærerlejlighed til lærerinden, idet skolen fra nu af havde 2 faste lærere. Skolen blev jo bygget under krigen, og det har nok været en medvirkende årsag til, at kvaliteten af dette byggeri ikke var på højde med kvaliteten af skolen fra 1910.

Luftfoto af Donslund Skole omkring 1943. De røde bygninger indeholdt klasseværelse, skolekøkken, sløjdløkke, gymnastiksal samt en lærerindelejlighed. Det ses tydeligt på den velholdte have ved skolen, at havearbejdet også var lærer Christensens store interesse. Den gule bygning til højre er fra 1910.

(fortsættes næste side...)

(Skolen i Donslund... fortsat)

Donslund nye skole blev efterfølgende et samlingssted for beboerne til aftenhøjskole, sløjd, gymnastik og folkedans og ved mange andre festlige lejligheder.

Nye fag i skolen og en deling af eleverne i visse fag medførte fornyet pladsbehov, og der opstilledes i 1967 en pavillon, indeholdende 1 ½ klasseværelse samt et depotrum. I løbet af de såkaldte "glade tressere" tog rationaliseringsånden og de kommunale sparebestræbelser til, og mange af de små landsbyskoler blev lukket. Da Donslund Skole blev nedlagt i 1974, var den fire-klasset med 4 lærere.

Donslund Skoles pavillon blev bygget til ud mod vejen foran skolen i 1967.

Ernst Madsens illustration af Donslund Skoles gamle klokke, der i dag hænger i kantinen på Hejnsvig Skole.

Platsten i kantinen kommer fra Donslund

1999

*Foto af en flok skolebørn i gamle dage.
Lærer Nedergaard ses øverst til venstre.*

